

Wprowadzenie do Zaduszek Archiwalnych

Introduction to Archival All Souls' Day

4 listopada 2022 r. w Archiwum Narodowym w Krakowie odbyło się spotkanie, które po długim namyśle i dyskusji otrzymało nazwę „Zaduszki Archiwalne”. Swoimi refleksjami podzielili się: Wojciech Krawczuk, Waldemar Chorążyczewski, Halina Dudała, Tomasz Gałuszka OP, Dariusz Magier, Magdalena Wiśniewska-Drewniak i Kamila Follprecht. Pokłosiem są artykuły zamieszczone w tym dziale.

Genezę tych roztrząsań, dysput ciekawie odczytał jeden z recenzentów wydawniczych, ks. Jacek Urban:

Nie są to typowe teksty archiwalne (dlatego znajdują się w Miscellanea), ale są to ważne refleksje archiwistów i historyków czasu pandemii. Wielu z nich zapewne nie mogło pracować w archiwum, zdecydowana większość z nas pracowała zdalnie. I choć niekiedy praca w Archiwum jest trudna z różnych względów, to właśnie w czasie pandemii paromiesięczne zamknięcie archiwów doprowadziło wielu archiwistów i historyków korzystających z archiwum do tęsknoty za archiwum. Uświadomiliśmy sobie, jak bardzo nam brakuje archiwum, jak bardzo jest ono dla nas ważne. Gdy trudno było ocenić czas trwania pandemii i jej skutki, pojawiła się także refleksja płynąca z wiary w Opatrzność Bożą, aby przeżyć i by nic nie uległo zaniedbaniu. To mocno można odczuć w niektórych wypowiedziach. Te teksty to jest też jakaś forma archiwum pamięci, godna odnotowania.

Słów tych nie trzeba komentować ani uzupełniać.

Drugi recenzent, Wojciech Piasek, dostrzegł potencjał i przyszłość zainicjowanego nurtu badań:

Przedkładane do recenzji teksty stanowią całość. Powstały wokół hasła „teologii archiwów” i „duchowego wymiaru archiwistyki”. Różnie zostały one rozumiane przez poszczególnych autorów i tak samo w różnej formie zostały wyrażone ich przemyślenia na ten temat – poprzez artykuły, głosy. Zarówno perspektywa stricte teologiczna – „teologiczny aspekt rozważań nad archiwum” oraz duchowości – „duchowy wymiar archiwistyki”

są bardzo interesujące i potrzebne w naukowym myśleniu o archiwum i archiwistyce. Kluczowe jest tu „zruszenie” powszechnej postawy wśród praktyków i teoretyków polegającej na przekonaniu jedynie o „technicznym” charakterze archiwum i koncentracji przez archiwistów na refleksowaniu o „technicznych” zagadnieniach w ramach archiwistyki. Idzie za tym przekonanie, że problemy archiwum to problemy, paradoksalnie, nie o charakterze humanistycznym, ale przyrodoznawczym. Już z tego tylko powodu przedłożone do recenzji artykuły i głosy zasługują na publikację. Wiele jeszcze trzeba by zrobić dla rozwoju zaprezentowanych w recenzowanych artykułach perspektyw badań nad archiwami. Artykuły i głosy przedstawione do recenzji starają się na razie przekuć pewne intuicje, rozmyte pomysły w racjonalny dyskurs. Mam nadzieję, że w ten sposób został postawiony pierwszy krok i pójdą za nim następne na drodze wypracowania co najmniej teologii archiwum, a być może nawet postsekularnej perspektywy ich badań.

Z powyższych cytatów wynika dla nas pewne zobowiązanie. Pandemiczne zamknięcie okazało się owocne. Otworzyło nasze umysły na głębszy, nie tylko techniczny, wymiar archiwistyki. W sprawach tych pojawił się tylko pierwszy, nieśmiały głos. Ciąg dalszy musi nastąpić.

*Waldemar Chorążyczewski
Halina Dudala*